

مقایسه تطبیقی رمان‌های باغ بلور، هزار خورشید تابان، صبح جوانی ما

www.ketab.ir

نرگس طاهری

۱۳۹۶

سرشناسه	: طاهری، نرگس، ۱۳۵۱ -، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور	: مقایسه تطبیقی رمان‌های باغ بلور، هزار خورشید تابان، صبح جوانی ما/ نرگس طاهری.
مشخصات نشر	: گلستان: نشر کیسان، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۴۷-۴۵-۴ : ۱۱۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: مخملباف، محسن، ۱۳۳۶ - . باغ بلور -- نقد و تفسیر
موضوع	: حسینی، خالد . هزار خورشید تابان -- نقد و تفسیر
موضوع	: الغزاده، ساتم، ۱۹۱۱ - ۱۹۹۷ م. . صبح جوانی ما -- نقد و تفسیر
موضوع	: داستان‌های فارسی -- قرن ۱۴ -- تاریخ و نقد
موضوع	: Persian fiction -- History and criticism ۲۰th century --
موضوع	: داستان‌های آمریکایی -- قرن ۲۰ م. -- تاریخ و نقد
موضوع	: American fiction -- History and criticism ۲۰th century --
موضوع	: ادبیات تطبیقی
موضوع	: literature Comparative
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۶ ۸۲۰۳۷۳۸ ب ۲۰۸۶ : PIR
رده بندی دیویی	: ۸۴۳/۶۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۷۷۳۵۵۴

نام اثر	: مقایسه تطبیقی رمان‌های باغ بلور، هزار خورشید تابان، صبح جوانی ما
نام مؤلف	: نرگس طاهری
گرافیکست	: فرشته ایزدی
ناشر	: کیسان
قطع	: وزیری
چاپ	: پیشگام
نوبت چاپ	: ۱/ ۱۳۹۶
شمارگان	: ۲۰۰ نسخه
قیمت	: ۱۱۰۰۰ تومان
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۶۴۷-۴۵-۴

فهرست مطالب

فصل اول: مبانی نظری

۱۵	 مقدمه
۱۶	 ادبیات تطبیقی
۱۷	 پیشینه ی تاریخی
۱۸	 مکتب فرانسوی
۱۹	 مکتب آمریکایی
۱۹	 مکتب آلمانی
۲۰	 پیشینه ادبیات تطبیقی در ایران
۲۰	 ادبیات داستانی
۲۱	 تعاریفی از داستان
۲۲	 نقش و کاربرد داستان در زندگی انسان
۲۳	 عناصر داستان
۲۳	 سبک
۲۴	 زاویه دید
۲۸	 شخصیت پردازی
۲۹	 درونمایه
۳۱	 رمان
۳۲	 نظریه هایی درباره رمان
۳۴	 تاریخچه رمان در جهان
۳۷	 حماسه
۴۱	 شکل گیری ادبیات مقاومت
۴۱	 تعریف جنگ
۴۲	 پیشینه ادبیات مقاومت
۴۳	 ادبیات داستانی جنگ
۴۵	 مضامین داستان های جنگ
۴۷	 ایثارگری

۴۸	شهادت
۵۰	جانبازی
۵۱	تبغات جنگ
۵۱	تبغات اجتماعی
۵۳	تبغات اقتصادی
۵۳	تبغات روانی
۵۴	ادبیات داستانی جنگ ایران
۵۶	ادبیات دفاع مقدس
۶۰	بررسی ادبیات داستانی جنگ افغانستان
۶۰	ادبیات داستانی
۶۲	جنگ های داخلی و تهاجمات خارجی
۶۳	ادبیات داستانی جنگ مقاومت
۶۵	ادبیات داستانی تاجیکستان
۶۸	جنگ های داخلی و تهاجمات خارجی
۷۰	ادبیات مقاومت

فصل دوم: معرفی نویسندگان و آثار

۷۴	رمان "باغ بلور"
۷۴	زندگی نامه و آثار نویسنده
۷۵	آثار
۷۶	سبک نویسنده
۷۷	درباره کتاب "باغ بلور"
۷۸	خلاصه رمان
۸۰	رمان "هزار خورشید تابان"
۸۰	زندگی نامه و آثار
۸۱	آثار
۸۱	سبک نویسنده
۸۲	درباره کتاب "هزار خورشید تابان"

۸۳	 خلاصه رمان
۹۰	 رمان "صبح جوانی ما"
۹۰	 زندگی نامه و آثار
۹۴	 سبک نویسنده
۹۵	 درباره کتاب "صبح جوانی ما"
۹۶	 خلاصه رمان

فصل سوم: بررسی آثار

۱۱۰	 باغ بلور
۱۱۰	 سبک رمان
۱۱۲	 زاویه دید
۱۱۳	 شخصیت پردازی
۱۱۷	 درونمایه
۱۱۸	 ایثارگری
۱۱۸	 -شهادت
۱۲۲	 -خانواده شهدا
۱۲۷	 -جانبازی
۱۲۹	 تبعات جنگ
۱۲۹	 بازتاب اقتصادی
۱۳۲	 بازتاب روانی
۱۳۶	 بازتاب فرهنگی - اجتماعی
۱۳۹	 -مهاجرت
۱۴۱	 رمان هزار خورشیدتابان
۱۴۱	 سبک رمان
۱۴۲	 زاویه دید
۱۴۲	 شخصیت پردازی
۱۵۰	 درونمایه
۱۵۲	 ایثارگری

۱۵۳		شهادت
۱۵۵		-خانواده شهدا
۱۵۹		تبغات جنگ
۱۶۰		بازتاب اقتصادی
۱۶۲		بازتاب روانی
۱۶۶		بازتاب فرهنگی - اجتماعی
۱۶۹		-مهاجرت
۱۷۱		-ویرانی
۱۷۳		-فاصله طبقاتی
۱۷۶		رمان صبح جوانان ما
۱۷۶		سبک رمان
۱۷۷		زاویه ی دید
۱۷۸		شخصیت پردازی
۱۸۵		درونمایه
۱۸۷		تبغات جنگ
۱۸۸		بازتاب اقتصادی
۱۹۱		بازتاب روانی
۱۹۵		بازتاب اجتماعی
۱۹۵		-مهاجرت
۱۹۸		-ویرانی
۱۹۹		-فاصله طبقاتی

فصل چهارم: نتیجه گیری

۲۰۵		مقدمه
۲۰۶		چند لایه بودن رمان ها
۲۰۸		جایگاه آثار از منظر ادبیات مقاومت
۲۱۱		ارزش آثار در بازتاب وقایع جنگ
۲۱۳		منابع و مأخذ

مقدمه

بقا و دوام هر ملت و جامعه مرهون و مدیون پایداری‌ها و از خود گذشتگی‌های آن ملت و آن جامعه است و چه بسا ایستادگی‌ها و از خود گذشتگی‌های افراد آن جامعه، بیداری و سرافرازی را برای آنان به ارمغان آورده است. با نگاهی اجمالی به تاریخ ملل درمی‌یابیم که چنانچه ملتی از فرهنگ ایثار و شهادت برخوردار بوده‌اند، پیروز و سر بلند باقی مانده‌اند.

پیشینه بازتاب جنگ در ادبیات، به دوران کهن و روزگار اسطوره‌ها و حماسه‌ها باز می‌گردد؛ به گونه‌ای که سهم قابل توجهی از شاهکارهای ادبی جهان با موضوع جنگ خلق شده است، که در این زمینه می‌توان ده‌ها اثر را نام برد که نویسندگان به قصد شناساندن قهرمانان سرزمین خود، به نوشتن رمان‌ها گماشته‌اند و آثارشان همیشه در ذهن و خاطر آیندگان، ماندگار است.

یکی از گونه‌ها یا به اصطلاح، زرها، مهم ادبی در هر کشور، ادبیات جنگ آن کشور است. ملل گوناگونی که تاریخ آن‌ها به پریده - نگه نیز مبتلا بوده است، به آفرینش ادبیاتی در این باره دست زدند که به فراخور نقش و موقع گیری که در جنگ داشتند، به عناوین متفاوتی شناخته شد: ادبیات دفاع کبیر میهنی (روسیه)، ادبیات مقاومت (فرانسه)، ادبیات جنگی (ایالات متحده آمریکا)، ادبیات ضد جنگی (آلمان پس از جنگ)، ادبیات دفاع مقدس و پایداری (ایران).

البته لازم به یادآوری است که علاوه بر کشور ما سایر کشورهای اس‌ر‌م‌ی که در طول سال‌های اخیر درگیر جنگ شده‌اند نیز شاخه‌ای از ادبیات خود را با عنوان (ادبیات مقاومت) نام‌گذاری نموده‌اند و بررسی مؤلفه‌های مقاومت در آثار ادبی این کشورها به ویژه ادبیات داستانی، مشخص می‌کند از جهات مختلف فراوانی بازتاب و تأثیر پذیری از مقوله‌ی جنگ در این کشورها بسیار شبیه به هم است چراکه اعتقادات و باورهای مردم مسلمان و ستم‌دیده این

کشورها مشترک است. ادبیات مقاومت افغانستان، تاجیکستان، لبنان، فلسطین و سوریه از این دسته می‌باشد.

اگر از جنگ به عنوان یک پدیده اجتماعی یاد کنیم، نمی‌توانیم رابطه‌ی تغییر و تحولات اجتماعی را با تغییر و تحولات فرهنگی و ادبی نادیده بگیریم، چراکه این موارد با یکدیگر رابطه متقابل دارند.

«در جامعه‌ی انسانی مطابق با سیر حرکت اجتماع از جهت تغییرات اجتماعی، اقتصادی و سیاسی، فرهنگ و ادبیات آن مملکت نیز تحول می‌پذیرد. کمتر اتفاق می‌افتد در جامعه‌ای با مناسبات ویژه، اثری ادبی مغایر با آن مناسبات پا به عرصه‌ی وجود بگذارد و جاودانه گردد» (سلیمانی، ۳۷-۱۳۸)

ثبت وقایع و ارزش‌ها را توصیف صحنه‌های جنگ از طریق فرم داستانی، نیاز به ذوق و قریحه‌ای سرشار و فکری بسیار و فانتزی دارد چراکه ماندگار کردن رشادت‌ها و شهامت‌های قهرمانان یک قوم، کار کوچکی نیست و کسی ساخته است که خودش به آنچه می‌نویسد باور و اعتقاد قلبی داشته باشد و یا در آن موقعیت حضور پیدا کرده و بر پایه مشاهدات و مستندات، دست به نگارش می‌زند و کم نیستند آثاری که از زبان رزمندگان در میدان‌های نبرد نوشته شده‌اند و چون اصل و اساس آنها را حقیقت تشکیل می‌دهد، بسیار دلنشین و نافذ هستند. در کشور ما با شروع جنگ تحمیلی در شهریور ماه ۱۳۵۹، ادبیات جنگ هم پدید آمد. تأثیر گذاری مستقیم جنگ بر زندگی افراد و جامعه، پیامدها و بازتاب‌های جنگ به موضوعی برای نوشتن تبدیل شد. چراکه جنگ، رسالتی را بردوش گروهی از نویسندگان قرار داد که برای تقویت روحیه رزمندگان جان برکف و شاید بتوان گفت برای ثبت و مکتوب کردن سلحشوری‌های آنان در جبهه‌های جنگ به نوشتن در قالب‌های مختلف ادبی چون: داستان کوتاه، رمان، فیلم نامه و نمایش نامه، خاطره و ... پرداختند که لازم به ذکر است در زمینه‌ی ادبیات داستانی توفیق بیشتری حاصل شده است.

«تقریباً هیچ نویسنده‌ای نسبت به جنگ و پیامدهایش بی تفاوت نماند. برخی در ستایش از حماسه آفرینی‌ها نوشتند و گروهی مصائب جنگ و تأثیر آن بر زندگی مردم عادی را بازتاب دادند. از سال‌های اولیه جنگ تا سال ۱۳۷۰ نزدیک به ۱۶۰۰ عنوان داستان کوتاه در مجلات و مجموعه داستان‌ها و ۴۶ رمان و داستان بلند، در این زمینه منتشر شد. به طوری که از ۱۳۵۹ تا ۱۳۷۳ بیش از ۲۵۸ نویسنده از زندگی روزانه در جبهه‌ها، عملیات نظامی، شکنجه در بازداشتگاه‌های دشمن، آشفته‌گی زندگی در مناطق غیر نظامی، جنگ شهرها، کشته‌ها و ویرانی‌ها، آزارگی مردم جنگ زده و تعارض‌های پدید آمده میان مهاجران و مردم شهرها مهاجر پذیر نوشتند» (میرعابدینی، ۱۳۷۷: ۸۸۹).

به طور کلی ادبیات، عنوان قلمرو اصلی ارزش‌ها و اندیشه‌ها، ضمن تقویت روح جمعی حماسه و ایثار به نمایش هنری التهاب‌ها، تب و تاب‌ها و هیجانات شورانگیز ملت‌ها در برهه‌های حساس و حیاتی نبرد که مملو از مصائب و رنج‌های فراوانی همراه است، می‌پردازد. مقایسه تطبیقی آثار، به عنوان یکی از شیوه‌های جدید تحلیل در سال‌های اخیر رونق پیدا کرده است و در این پژوهش هدف، نقد و بررسی و مقایسه و بحث پیرامون مشخصه‌های رمان جنگ، رمان‌های جنگی سایر ملل در مقایسه با رمان‌های جنگی ایرانی است.

بررسی شاخصه‌های ادبیات تطبیقی: که به مقایسه ادبیات دو یا چند کشور یا دوره‌های مختلف ادبیات کشورها می‌پردازد و یا گاهی ادبیات یک دیار را با سایر کشورها، تطبیق می‌دهد و مشترکات و وجوه تفارق آن‌ها را بر می‌شمارد.

ادبیات مقاومت یا پایداری: نوعی از ادبیات متعهد و ملتزم است که از طرف مردم و پیشوایان فکری در برابر آنچه حیات معنوی و مادی آن‌ها را تهدید می‌کند، به وجود می‌آید و به این دلیل که رمان‌های مورد نظر جنگی می‌باشند، در این حوزه‌ی ادبی قابل بررسی و پژوهش واقع می‌شوند.

ادبیات داستانی: هنری ترین و محبوب ترین گونه ی ادبیات مردمی است که در قالبی دلخواه به آداب و رسوم و معتقدات و شرح دلاوری ها و قهرمانی های یک ملت می پردازد و به این دلیل که آثار مورد بررسی در قالب رمان می باشند، بازگو کردن شاخصه های ادبیات داستانی به عنوان مقدمه ضروری می نماید.

در مورد نویسندگان هر یک از رمان ها باید یادآوری شود که سعی شده است تا از نویسندگان مشهور و آثار مطرح و تأثیر گذار آنان نام برده شود.

حسین مخملباف، از نویسندگان و فیلم نامه نویسان مشهور ایرانی است که رمان باغ بلور یکی از آثار برجسته ی وی می باشد و به خاطر اهتمام نویسنده در توصیف وضعیت بازماندگان جنگ تحمیلی ایران در عراق، بویژه همسران و مادران شهید و جانبازو بازگو کردن پیامدهای جنگ قابل توجه است.

خالد حسینی، نویسنده و پزشک معروف افغانی مقیم آمریکا، نیز از رمان نویسان مشهور معاصر افغانستان است که در رمان بی بادیا که در هزار خورشید تابان به شرح وقایع جاری افغانستان در زمان هجوم طالبان به این سرزمین پرداخته است. در رمان مورد نظر (هزار خورشید تابان) به طور ملموس وضعیت آسیب دیدگان جنگ، خصوصاً زنان طبقه محروم جامعه به تصویر کشیده شده است.

ساتم الغ زاده، دیگر نویسنده ای است که یکی از رمان های مشهور او مرتبط با موضوع، برگزیده شده است. رمان "صبح جوانی ما" که به کوشش شهاب الدین نرخیس در ایران ترجمه و نقد شده است، حاصل دیده ها، شنیده ها و همچنین خاطرات خود نویسنده به عنوان یک مبارز در جریان تهاجمات کمونیست ها به فرارود و تفکیک کردن آن به بخش های مجزا و از بین بردن فرهنگ تاجیک ها می باشد و همچنین نظام ارباب رعیتی در این رمان، ترسیم شده است.